

կալ եմքենէ, որ իմ տարակոյս լուծեցիր, որ շատ ժամանակէ ի վեր թէ՛ Հայ և թէ՛ Յոյն՝ տմեն աստիճանի անձանց շատ անգամ հարցուցած եմ, և չեն կարողացած բացատրել ինձ: Սակայն ասկէ ի զատ ուրիշ հարկաւոր հարցմունքներ եւս ունիմ առաջարկելիք, եւ կ'աղաչեմ որ հրամայես գաս իմ տունս և հոն խօսիմք: Եւ այն ժամանակ յայտնեց իրեն Անատոլուի Ղաղիաքէրի էֆէնսին ըլլալ, և թէ իւր ամարանոցը Ղաղաթաշ ըստած տեղն է, և ձմերուան տունը Պօլիս Սուլթան Պալատի մզկիթին քովը: Պ. Սարգսար երբ լսեց բարձրաստիճան անձ ըլլալ, և չգիտնալով թէ անոր ընելիք հարցմունքները ինչ առարկայի վերայ պիտի ըլլան, և այն ժամանակին պարագայներն ալ քիչ շատ երկիւղ ազդելով իւր սրտին, յանձն չառաւ երթալ, և ոչ էֆէնտին կրցաւ զինքը ստիպել, գիտնալով որ Վեղամեանը Եւրոպայի գեսապանաց հովանաւորութեան ներքեւ կը գտնուէր:

Չաքարիայի որդւոյն կենացը վերայ կատարեալ տեղեկութիւն չունիմք, մինչեւ ի 1819 կենդանի կը գտնեմք զինքը: Այսն զի սոյն թուականին միջոցները Աւետարանի երկու տեսակ թարգմանութիւն ըրած ըլլալով, բնագիրները խրկած էր ի Պօլիս առ Պօղոս Սրբազան Պատրիարքն Անգլիկոսպօլսեցի, որ ընտրութիւն ընէ երկու տեսակ թարգմանութեանց մէջ. և նա արժանաւոր համարած էր զայն որ տպուեցաւ ի Վեդերսպուրկ նոյն թուականին, ինչպէս ըսած եմք վերը:

Վեղամեանի կենսագրութիւնը թէեւ անկատար պատմուած ըլլայ հոս, մեր նպատակը անոր գրագիտութեան մասին ունեցած իւր հըմ-

տութիւններն են. փախաբերի էր մեզ, որ իրեն նմանող բազմաթիւ գրագէտներ ունենայինք, որ իւր գիտութեանը և իմացական արժանաւորութեանը հետ ընորդած ունէր նաև առաքինութիւնն ի սիրտն և բարեպաշտութիւնն ի հոգին:

Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ա Ն

Սարգսար-իւն ուղեոր-իւն Տ. Ղրիգորի Շլիսայիի Պատրիարքի Ս. Աթոռոյս՝ յԱրդաշէմէ ի Կ. Պօլս:

Աշխարհիս վերայ թէ քաղաքականութեան, թէ կրօնաւորութեան և թէ գիտութեան զանազան ճիւղերու մէջ երեւելի եւ մեծանուն հանգիսացող անձանց թէ՛ վարուցը և թէ կենաց վերաբերեալ որ եւ է փոքրիկ կամ աննշան պատմական պարագայ մի լսելու ըլլայ մարդս, հետաքրքրութեամբ կը կարդայ և մտիկ կ'ընէ. մանաւանդ եթէ այն պատմական անձը ազդեցիկ մէկը եղած ըլլայ: Անոր ազգն ալ ունեցեր է ուրիշներուն նման հանրածանօթ անհատներ, թէ քաղաքականութեան և թէ կրօնական գծուծ հանդերձներու մէջ փայլող ժամանակի դիւցազուններ, որոնք պահ մի իրենց ժամանակակից ժողովրդին աչքը գէպ իրենց վերայ դարձնելով, զանոնք զարմացուցեր, և մատամբ ցուցնելով՝ Վա՛հ, զուցել տուած են: Ասոնցմէ մէկն էր ութեւտասներորդ դարու Հայոց դիւցազունը, Աղբին բարերարը և Երուսաղէմի Ս. Աթոռոյս հաստատութեան սիւնը, Ղրիգոր Պատրիարք Շլիսայակիր: Ասոր վարքը և գործքերուն մեծ մասը գրեթէ ազդին ծանօթ ըլլալով, գի-

տաւորութիւն չունիմք ամբողջական պատմութիւնը հոս ընել, որ Լըրուսաղէմի ժամանակագրական պատմութիւնը հեղինակողին յատուկ պահեալ պաշտօնն է: Իսոյց որովհետեւ պատմութիւն մի որքան ընդարձակ ըլլայ, կարելի չէ դարձեալ որ իւրաքանչիւր դէպքի ամենամանր պարագայներու ալ իջնէ, ասանց անոր ուժը թուլընելու, վասն որոյ համարելով թէ սոյն մանրամասն պարագայքը դուրս պիտի մնայ օրինաւոր պատմութեան մէջէն, արժան համարեցինք մեր Ս. Յակոբայ Լթուոյն դիւցազնագործ հայրապետին դուրսըն ածելու ինքնագիր ստորագրութիւնը հոս մէջ բերել, զոր դրած է 1736 ին յԼըրուսաղէմէ դէպ ի արքայանիստ մայրաքաղաքը ճանապարհորդած ժամանակը:

Ուղեւորութեան պատճառն է Ս. Յակոբայ վանքին սեփականութեան խնդիրը, զոր Յոյն կրկին անգամ ստիճանելով կը ջանային յափշտակել: Յունաց Լըրուսաղէմի Պատրիարքը Սեւեդիոս արդէն Պօլիս իջնելով, եւ զօրաւոր կուսակցութիւն մի հոգալով իրեն, սկսեւ էր իւր նպատակը յաջողընել եւ մինչեւ անգամ դադար տալու մի հանելուտալ, մէջը նշանակել տալով Ս. Յակոբայ վանքը եւ ուրիշ Հայ եկեղեցիները: Տեսնելով ազգին երեւելի ամիրաները եւ սարաֆները, որ դործը երթալով մեծ կարեւորութիւն եւ ծանրութիւն կը ստանայ, եւ Հայոց սեփականութեանցը մեծ վտանգ կը սպառնայ. եւ որովհետեւ իրենց քով ամբողջ չէր գտնուէր բոլոր հարկաւոր հրովարտականքն ու «ենէնները», եւ լիակատար տեղեկութիւն ալ չունէին ի սկիզբանէ ի վեր յուղուած սոյն խնդրոյն, ուստի խորհրդակցելով՝ հրա-

ւիրակ կը խրկեն յԼըրուսաղէմ զՅաւոր եպիսկոպոսը՝ Նալեան, որպէս զի թէ զԼըրիգոր Պատրիարքը եւ թէ Ս. Լթուոյն մէջ գտնուած հրովարտականքուն իսկական օրինակները եւ թէ ծախուց համար հարկաւոր դրամը հետն առնու գայ ի Վ. Պօլիս:

Լաւսիկ սոյն ուղեւորութեւ ստորագրութիւնը, զոր իւր ձեռագրին վերայ հոս կը հրատարակեմք. պահելով իւր ընդուն՝ հանդերձ յատկութեամբը: Ստորագրութեան մէջ եղած պատմական կտորներն են նշանակութեան արժանաւորները, որոնք մեզ ալ դրդիւ եղած են ամբողջ իւր ուղեգրութիւնը հրատարակելու:

«Կամօքն Լստուծոյ ի թուին ՌՃՁԵ (1736) ամին, ի մայիսի վեց օրն, զինի սրբոյ Պատեքին, ի հինգշաբթի աւուր՝ յետ սրբոյ պատարագի մատուցման ելաք ի սրբոյ քաղաքէն Լըրուսաղէմայ եւ յաստուածադիր Լթուոյն սրբոյն Յակոբայ, յորդ արտասուօք եւ դառնակիւծ ողբովք բաժանելով ի սրբոյ եղբարց միաբանից, եւ ընդ ուխտաւոր մահտեսեաց: Յետմն ժամուն եկեալ հասաք ի Ռէմէ, եւ քանի մի գլխաւոր մահտեսեօք ի վանքն մեր ի սուրբ Վէորգ իջեւանեցաք, զտօն երեւման սուրբ խաչին անդ կատարելով, եւ զայլ ամենայն ուխտաւորսն տեղոյ պիղծ մուսէլլիմն բռնութիւն յաւերակ խանն տարեալ իջոյց, եւ երեք գիշեր անդ արդելեաց վասն զաֆարին: Եւ իբրեւ ելին ուխտաւորքն ի խանէն եւ ի վանքն առ մեզ եկին, եղեւ խռովութիւն եւ աղմուկ յոյժ, զմեզ բամբասելով թէ ընդէր այսպէս եղեւ:

«Եւ ի կիրակէի յետ սրբոյ պատարագին ի Ռէմէն ելաք եւ յերեք ժամն Լստուծով եկաք յԱւֆա ի

սուրբ Արկղայոս հայրապետի վանքն
մեր, և եօթն օր անդ կայաք՝ պատ-
ուասիրեալք ի բազմաց : Եւ ի մայիսի
մէ յաւուր շաբաթի՝ յետ սրբոյ պա-
տարագի յԱշաֆայոյ ելաք, և ընդ ա-
ռաւօտն մտաք ի շահնուհ (1), եւ եկաք
յինկիզու զալիսն սակաւ ուխտա-
ւորօք, որ և ի նաւի վարձէն երկու
հազար զուրուշ վնաս կրեցաք, պատ-
ճառ անմիաբանութիւն ակզին մե-
րոյ : Եւ յերրորդ ժամուն շաբաթու
Ելիսն բացեալ Աստուծով ի հինգ օրն
յաջողակ հոգմով եկեալ հասաք հան-
դէպ Տուզլա կոչեցեալ նաւահան-
գլտի (Կիպրոսի) . և յորդ անձրեւ
եկն յայն օրն, և նաւապետն երկաթ
ձգեաց հանդէպ Տուզլայի ի չորեք-
շաբթի օրն ի չորրորդ ժամու ցերե-
կին . և մնացաք անդ մինչեւ յուրբաթ
աւուր երեկոյին : Եւ ակնցի Սինաս
վարդապետն ընծայիւք եկեալ ի նաւն
տեսաք զմիմեանս . և յերրորդ պա-
հու գիշերոյն Ելիսն արարեալ ընդ ա-
ռաւօտն հասաք հանդէպ Վիմինսու
նաւահանգստին . և վասն իմ մեղաց
ընդդէմ հարեալ հոգմն անյաջող տան-
ջեաց զմեզ այնքան, մինչ զի ի մէ օրն
և կէս ի Տուզլայու հազիւ հասաք ի
Ֆինիքէ կոչեցեալ նաւահանգիստն ի
յուսիսի հինգ, և ջուրն և սպակասե-
ցաւ ըմպելոյ . և յայն օրն ի յինանց
յետին չորեքշաբթին յեօթն ժամու
ցերեկին ֆլուանայ եղեւ, և յերեկո-
յին դադրեցաւ : Իսկ ի սբ Համբարձ-
ման Տեառն մերոյ եղեւ սաստիկ ֆլու-
անայ ի վեց ժամու ցերեկին, մինչ
զի գրեթէ ի կենաց յուսահատեցաք,
և լալիւն և կոծ մեծ եղեւ ի մէջ ա-
մենեցունցս, և յերկարեցաւ մինչեւ
ի խոր երեկոյին . և ապա սակաւ ինչ
դադարեցաւ ծովն մինչեւ ի չորրորդ

պահու գիշերոյն . և կրկին սկսաւ
ծովն, մինչեւ ընդ առաւօտն և հան-
դարտեցաւ : Եւ յուրբաթու ցերե-
կի հինգ ժամուն կրկին սկսաւ ֆլու-
անայն, բայց շուտով հանդարտե-
ցաւ . բայց մեք ամենեքին ուշա-
թափեալ ի վայր անկեալ կայաք ի
սաստիկ ալեկոծմանէ և ի ծարաւոյ :
Եւ ի շաբաթու ընդ առաւօտն աճա-
պարեալ նաւապետն ստիպելով մին-
չեւ ի հինգ ժամն հազիւ թէ զնաւն
եմոյծ ի Ֆինիքէ ու լիման . և մեք ելաք
ի ցամաքն, և կրկին սկսաւ ֆլու-
անայն . բայց փառք և գոհութի յարու-
ցելոյն և վերացելոյն յերկինս Տեառն
մերոյ Յիսուսի Վրիստոսի, որ պահ-
եաց զնաւն և զմեզ զամենեւին, եւ
վնաս ումեք ոչ եղեւ բարեխօսու-
թեամբ սրբոց իւրոց . վասն որոյ օրհ-
նեալ է անունն Տեառն Աստուծոյ
մերոյ . ամէն :

« Իսայ զճշմարտն գրելի է, զի
յօրէ յօրմէ ելաք ի սուրբ Լըուսա-
ղեմոյ մինչեւ ցայժմ՝ վասն իմ ծո-
վացեալ մեղաց անյաջողութիւնն ըզ-
մեզ պատեալ է, զոր Տէրն ամենայն
նի զվերջն ի բարին կատարեցէ : Եւ
զի յայնժամ ծովն ոչ հանդարտեցաւ,
վասն որոյ և բազումք յուխտաւորաց
եղին ի նաւէն ցամաքաւ գնալ . եւ
մեք եւս ելաք գնալ ընդ նոսա, ի
մեծահրաշ կիրակէ ի յերեկոյին ի Ֆի-
նիքէ ու յաւերակ բերդն օթեցաք,
և յերկուշաբթի անտի ելաք եկաք ի
գիւղն Հալաճ զմի ժամ, և իջաք անդ
ի մէջ բարձրաբերձ ծառոց, յորս ե-
ղանակէին պիւլիւլիւլ և այլ թռչունք .
և մերձ երեկոյին ելաք անտի և օթե-
ցաք ի լեառն մի խոտաւէտ : Եւ յե-
րեքշաբթի օրն անտի ելաք, զընհորսն
անցանելով և առ եզերքն փոքր ծո-
վակին ընթանալով օթեցաք ի տեղի
մի տափարակ, և չորեքշաբթի առա-

(1) Հասկածու կըսուին Պաղեստինի ծովեկերք-
ները բաւով նաւակները :

ւօտուէն մտաք յԱլմալու ջրաւէտ քաղաքն՝ լի մրգաբեր ծառօք և բուրաստանօք . բայց բնակիչքն այլազգիք և ապերասանք : Այլ օրհնեալ արեւելեան վաճառականքն իջուցին զմեզ ի խանն հիւրամեծարութեամբ , և ողորմութիւն եւս ետուին մեզ : Եւ անդայր ոմն արեւելցի ի գիւղէն Նորաշինկու , մահտեսի Սկրտիչ անուն , տեսեալ զխղճութիւնս մեր՝ ետ՝ յիսուն զուրուշի ձի մի և չորս ոսկի ողորմութիւն և թռչակ ճանապարհի . ողորմեսցի նմա Տէր : Եւ անտի ելեալ օթեցաք առ ջրաղաց մի . և անտի անցեալ զՍտանօղ Եայլան և զԱնտիա դաշտն՝ և օթեցաք ի մէջ արտօրէից ի ներքոյ բարձր ընկուղեաց : Եւ անտի ելեալ անցաք զբազում անտառօք , եկաք ի տեղի մի խոտաւէտ , անդ օթեցաք ի տօնի սրբոյ Հոգւոյն Աստուծոյ գալստեան գիշերին . և ի կիրակէի ընդ առաւօտն ելեալ անտի եկաք ի Պուրտուր մեծ զասապայն . և անդ եղեալ արեւելեան օրհնեալ վաճառականքն , որոց գլխաւորն նոցա էր Նորաշինկցի քաղցրաբարոյ պարոն Սանուկն , որք սիրով զմեզ ընկալան . և ի Սպարթայոյ եւս եկին վասն մեր տէր Աստուածատուրն , պարոն Սկրտիչն , և այլք ընդ նոսա , և պատուեցին և ողորմութիւն եւս ետուին մեզ . տէր Աստուած տացէ նոցա զվարձս բարեաց :

« Եւ յերեքշաբթի անտի ելեալ , երեկօթս արարեալ եկաք ի Բունդար — պաշի կոչեցեալ աղբիւրն յորդահոս . և յայնմ գիշերի ըմբռնեաց զիս դողն և ջերմն , և այնպէս կիսակենդան ելաք անտի , և այլ ոչ կարացի զիջեալսն գրել , զի ի տուէ և ի գիշերի տաքնապ ցաւոյն նեղէր և տառապեցուցանէր յոյժ : Եւ այնպէս դառն ցաւօք եկեալ հասաք յԱստու

ծոյ օրհնեալ մայրաքաղաքն Քօթահիա , և անդ անկայ ի մահիճս ի սբ Աստուածածնի եկեղեցւոյ խցնակն , և այլ ոչ կարացի ընդ ուխտաւորացն գնալ . և քսան և մէկ օր անդ ի մահիճս մնացի յափն մահու հասեալ : Բայց զայն քաղաքի օրհնեալ քահանայից և զթողովրդոյ , զարանց և զկանանց , զծերոց և զտղայոց զսէրն և զմեծարանս ոչ կարեմ ընդ գրով արկանել , զի ընկալան զմեզ իբրեւ զհայր , եւ պատուեցին սրպէս զհրեշտակ Աստուծոյ , թէպէտ եմ մեղաւոր . եւ գլխաւոր նոցա էր բարեպաշտ մահտեսի Իւսուֆ Ֆինճանճին . լիցին օրհնեալ և վարձատրեալ յԱստուծոյ ամենեքեան , ամէն :

« Եւ ի Բիւզանդիա մեծ Պատրիարք Յովհաննէս աստուածաբան վարդապետն լուեալ զխղճութեամբ գալն մեր անդ , իսկոյն առաքեաց ընդ առաջ զչորեսին զգլխաւոր վարդապետն՝ զՅարութիւն , զՅակօբ , զՍահակ և զսրալատցի Յակօբ աստուածաբան պետոն հանդերձ այլովք : Եւ մեք Աստուծով սակաւ ոգի առեալ , նոքօք հանդերձ ելաք յօրհնեալ քաղաքէն յայնմանէ , բազում շնորհակալութեամբ և անչափ օրհնելով զնոսա : Եւ զի երկու քահանայք եւ օրհնեալ մահտեսի Իւսուֆն և ժք նշանաւոր արք մինչեւ ի Պուրսա եկին ընդ մեզ . բայց յեւանէն մեր անտի ցաւն խստացաւ ի վերայ իմ , այլ ողորմութեամբն Աստուծոյ անցեալ մեր զանհուն լեառն Տամալիճ կոչեցեալն՝ անձրեւով , և ի ճառահ գիւղն Հայոց օթեցաք : Եւ անտի ելեալ ի մօտեն մեր Պուրսայու , եկին ընդ առաջ մեր վաղեմի սիրելին իմ՝ քաղաքի առաջնորդ Ներսէս աստուածաբան վարդապետն քահանայիւք և իշխանօք , հինգ ժամու ճանա

պարհաւ, և յայնմ գիշերի օթեցաք
ի ներքոյ արքակաղին ծառոց, և ընդ
առաւօտն եկեալ մտաք ի Պուրսայու
սուրբ Լստուածածնի եկեղեցին բազ-
մաւ մեծարանօք: Եւ յետ երկց ա-
ւուրց ելեալ տեղւոյ իշխանօք եկաք
ի Չէքիրկէ կոչեցեալ ջերմուկսն.
անդ մնալով զգիշերն, և անտի ել-
եալ եկաք ի Սուտանիա. մտեալ ի
նաւակ մի՝ Լստուածով խաղաղութիւն
հասաք ի Կոստանդնուպօլիս, յէնկի
Ղափու կոչեցեալ նաւահանգիստն ի
յուլիսի քսաններեք, ի վեց ժամու ա-
ւուրն:

Եւ յեւանեւն մեր ի նաւէն՝ նախ
տեսաք զսիրելին մեր զկեսարացի քէ-
րէստէճի մահտեսի Գաբրիէլն: Եւ
ապա եկն ցանկալին հիքոյս՝ Պատրի-
արք մեծ վարդապետն, եւ ի տեսա-
նելն զմիմեանս խնդացաք յոյժ և գո-
հացաք զԼստուծոյ. և յետ ողջա-
գութեան զմիմեանս՝ եկաք ի սուրբ
Լստուածածնի բազմամարդ եկեղե-
ցին, և տեսաք զբարեկամս մեր ըզ-
քահանայս զիշխանս և զամենայն ժո-
ղովուրդսն, և կրկին գոհացաք զԼս-
տուծոյ. և ի նորաչէն սուրբ եկեղե-
ցիսն ուխտ արարաք, զոր տէր Լստ-
ուած հաստատուն պահեսցէ, զի են
մեծապայծառք, հիանալիք, և զար-
մանալիք:

Եւ ապա անցեալ զծովն եկաք
յալսկուտար ի վանքն մեր. և նրս-
տեալ տատ՝ սպասեմք ողորմութեանն
Լստուծոյ, զի յաջողեսցէ զգործս մեր
ի բարին: Եւ անդ Լստուծով շինել
տուաք զմեծ օթայն հանդերձ ներքին
օթային՝ յոյժ գեղեցիկ և ծովահայեաց:
Եւ ի նոյեմբերի մուտն եկաք ի Պա-
լատու սուրբ Հրեշտակապետաց ե-
կեղեցին, զսուրբ տօն նոցա անդ
կատարելով, և սիրով զմեզ ընկալան:
Եւ ի նոյն ամսոյ քսան և մէկ եկաք ի նը

Լստուածածնի եկեղեցին. եւ յեւն
նոյեմբերի գնացաք ի սուրբ Գէորգ-
գայ եկեղեցին՝ զտօն սուրբ Օննդե-
եանն և զՅայտնութեան տեառն մե-
րոյ Լստուծոյ անդ կատարեցաք: Եւ
խորհրդեամբ բարեկամաց սկսաք նը-
ւիրակութիւն խնդրել ի նոցանէ.
բայց չեղեւ, զի սակաւք ոմանք զու-
ղորմութի ինչ ետուն. բայց հետե-
ւալքն ի մէնջ... աղթարմայք զմեզ
մատնեցին Սքանսայու Ելչի պէկին
ասելով զուր, թէ Երուսաղեմայ
Հայոց Պատրիարքն զձեր պատարագն
հայհոյեաց ի մէջ քարոզին: Իսկ նա
անարգանօք զնոսա յետս դարձուց-
եալ էր՝ ասելով, թէ ոչ հաւատամ
թէ այրն այն զայնպիսի իրս խօսի⁽¹⁾:
Եւ յուսովարի իդ մեծարեաց Ելչի
պէկն զՊատրիարքն, զմեզ, և զմահ-
տեսի իշխանսն մեր ի պատիւ. և գը-
նացեալ անդ յոյժ պատուեաց զմեզ,
և երկօցունցս օմիտ եւս պարգեւ-
եաց. շէն մնայ: Եւ անտի ի սուրբ
Լստուածածնի եկեղեցին եկաք. եւ
ի վերաբարի թ եկաք ի սուրբ Գէորգ-
գայ եկեղեցին. և Լստուծով ի մէջ
պաղային լու ամարան նստելոյ տեղ մի-
տուաք շինել, շէրէսպէից գինն և ըզ-
շինողչէքն մեք տուաք և զկաշառսն:

Իսկ ի մեծ բարեկենդանին յօրն
հինգշաբթի ի սրբոց Խկեանց տօնին
իդ ժամու ցերեկին յանկարծակի սար-
սուռ իմն դողոյ եկն ի վերայ իմ, և
անհնարին ցաւ ըմբռնեաց զլու, եւ
տառապեցոյց մինչեւ ի մահ. մինչ զի
և բժշկացն յոյսն հատեալ ի բաց ե-

(1) Գաղղիացոց գեոգրաֆին՝ այն է Վինչեով
մարքիզը, Գրիգոր Պատրիարքին վրայօք որքան մեծ
համարում ունենալը, կը վերցնէ Միքայէլ վարդապետ
Չամչեան իւր պատմութեան Գ. հատորի 811 է-
րեսը. և թէ ինչ մեծ ընդունելութիւն ցրուց ա-
նոր մայրաքաղաքը հասած ժամանակ իւր աղգէն եր-
կու կրօնաւոր խրիկելով և անոր ողջամբ դալուստը շը-
նորհաւորելով, զոր և Աղաւնի քաղաք կը կանգնէ:

զեն յինէն . այլ տէրն ամենայնի ողորմեցաւ և առողջացոյց : Եւ յառաջ նու՛մ կիրակէի մեծ պահոց գնացի ի սուրբ եկեղեցին զճաշու գիրքն դողգոջալով ընթերցոյ , և յետ սրբոյ պատարագին եկի ի յարկն թէ հանգըստիցիմ , ի նոյն ժամն լուայ զաղմուկն , որ լեալ էր ի մէջ Պատրիարք վարդապետին և սուրբ Լճմիածնի նըւիրակ անթափցի Բուծուր Պետրոս վարդապետին . վասն ոչինչ իրի : Ոչ կարացի համբերել , այլ ի նոյն կիրակէի ելեալ եկի ի սուրբ Լստուածածնի եկեղեցին . և թէպէտ առ երեսս եղեւ խաղաղութիւն ի մէջ նոցա , բայց քնասն եղեւ միջնորդիս՝ որ դըրամ խորջեցի՝ յիմ խելաց գին : Եւ մնացաք անդ զսուրբ Պատեքն անգաւնոր կատարելով . որ և յերկրորդում շաբաթու սուրբ Օտովին ի հինգշաբթի օրն գնացաք յԱւսիւտար ի վանքն մեր , և զսուրբ Համբարձումն անդ տօնեցաք . և զինի հինգ աւուրց եկաք ի Ղալաթիոյ սուրբ Լուստուոր չի եկեղեցին , և զսուրբ տօն Հոգւոյն Լստուծոյ գալստեան անդ տօնեցաք . մեղուորս ժամարար (եղէ) : Եւ վասն շինութեան սրբոյ եկեղեցւոյն մնացեալ էր պարտք շահով քրսան հազար զուրուշ , և որ ինչ կէլի գայր եկեղեցւոյն՝ ի պարտուց շահն տային . վասն որոյ աղաչեցաք զօրհնեալ սարաֆ իշխանսն մեր եւ զայլ ժողովուրդսն , որք փոխ դրամ եւ տուն , սր շահն վերացաւ . Լստուծով եւ ի պարտուցն եւս կ'ազատուի : Տէրն ամենայնի պատճառ լինողացն և օգնողացն վարձս բազումս տացէ . ամէն :

Ի յաջորդն :

ԵԱՄԱՆԵԿԵԳՐԵԿԱՆՔ

Յուլիս 13 ին հասաւ ի սուրբ քաղաքս Պամասկոսի գաւառի ընդհանուր կուսակալ Ասեմափայլ Սիւրբ Սախլիս փաշայն : Հետեւեալ օրը Լմենապատիւ Սրբազան Հայրը գնաց ի տեսութիւն Նորին Ասեմութեան , որ բարեհաճեցաւ նոյն օրը երեկոյեան գէմ փոխ — այցելութիւն ընելու Սրբազան Պատրիարքին : Նոյն օրը դարձեալ հեռագրալուր ընկաւ Նորին վսեմութիւնը , որուն կ'իմացընէր ընդհանուր կուսակալութեւ պաշտօնէն դադարումը : Ասեմափայլ կուսակալը հինգ աւուր չափ հարկաւոր տեղւանքը պորտոնէն եւ ըստ իւրեանց ծիսի ուխտի յատկացեալ մզկիթները այցելութիւն ընելէն յետոյ՝ ամսոյն 20 ին մեկնեցաւ :

— Կիրակի օր (24 յուլիս) քսան տարեկան խուլ և խառնածին պատանի մի քաղաքիս բնակիչներէն , բուրձ մի ցորեան բեռցընել ուղելով մերկ իշու վերայ՝ ըստ սովորութեան տեղւոյս , և մինակ չկարենալով , ֆէլահ գեղացի մի անկէ անցած ժամանակ նըւանացի կը կանչէ զինքը որ իրեն օգնէ : Ֆէլահը զանց ընելով կ'անցնի կ'երթոյ , խուլ պատանին դանակ մի ձեռքը ետեւէն կ'երթոյ ու ծամելիքին ետեւի կողմէն շեշտակի հարուած մի կու տայ . դանակը կը մնայ մէջը ու ինքը աներեւոյթ կ'ըլլայ : Խեղճ ֆէլահը հոգւոյն կսկիծէն դանակը կը քաշէ կը հանէ , ու կ'իյնի կը մարի , և կը վերցընեն կը տանին զինքը կառավարչին պալատը : Սպանողը թէպէտեւ աներեւութացած է , բայց յոյս կայ զինքը գտնելու :

— Կիպրոսէն կը գրեն թէ մայիս ամսոյ 20 էն սկսեալ շարունակ 21 օր անդադար անձրեւներ գալով , ահա